

SKIN MAGAZINE

19e jaargang

1

no.

juni 2013

Deze uitgave o.a.

60 jaar Geredja Indjili Maluku

Zendingscongres CLADE V

Nieuwe lidkerken in 2012

Interview: *The Sound of Worship*

SKIN

SAMEN KERK IN NEDERLAND

Colofon

19e jaargang, no. 1, juni 2013

Dit magazine is een uitgave van Samen Kerk in Nederland (SKIN)

Redactie

Francisca Folkertsma
Nel van der Harst
Anmar Hayali

Vertaling

Ineke Brussaard
Gijs van den Heuvel
Norma Taylor

Vormgeving en realisatie

BU3, Amersfoort

Redactieadres

Koningin Wilhelminalaan 5
3818 HN Amersfoort
033 – 445 06 55
info@skinkerken.nl
www.skinkerken.nl

Abonnementen

Dit magazine is gratis. Giften worden bijzonder op prijs gesteld:
ING 78 64 832 t.n.v. SKIN te Amersfoort

Foto's:

Mingus Latul (omslag, pagina 3, 8, 10)

Inhoudsopgave

4	_____	Van de redactie
5	_____	Van de coördinator
6	_____	Zestigjarig jubileum Geredja Indjili Maluku
11	_____	Nieuwe lidkerken in 2012
13	_____	Actualiteiten
15	_____	Afscheid Paul The Gwan Tjai
16	_____	Regionaal: Utrecht
18	_____	CLADE V
20	_____	Interview: <i>The Sound of Worship</i>
23	_____	Recensies

Optreden tijdens de jubileumviering van de Geredja Indjili Maluku. Lees de inspirerende preek van ds. Matulessy vanaf pagina 8.

Van de redactie

Eén van de drie oprichters van SKIN is de Molukse Evangelische Kerk, oftewel de *Geredja Indjili Maluku (GIM)*. Afgelopen november vierde de GIM haar zestigjarig jubileum. Het woord *kasih* betekent 'liefde', en ook 'geven'. Het gaat om verbondenheid met God en de medemensen. Dit blijkt ook uit de preek die gehouden werd tijdens de jubileumviering in Drachten.

De laatste bijeenkomst van voorgangers van autochtone kerken en migrantenkerken in Utrecht had als thema 'gebed'. Het delen van elkaars gebeden en liederen verbindt christenen uit verschillende culturele achtergronden. Enerzijds mogen en moeten we culturele verschillen serieus nemen; anderzijds maken we deel uit van hetzelfde ene Lichaam van Christus. In de boekbespreking van *The Sound of Worship* komt dit spanningsveld aan bod.

Eén van onze oud-bestuursleden, dr. Moses Alagbe, bezocht vorige zomer een zendingsconferentie in Costa Rica. In zijn bijdrage deelt Alagbe verschillende aspecten van de *impact* van de opstanding van Jezus Christus uit de dood. Omdat Hij leeft, kunnen we Jezus volgen op de weg van het leven.

Met de woorden van een Anglicaans gebed danken wij voor de 'wonderlijke verscheidenheid':

*God, U die alle volken naar Uw beeld schiep,
wij danken U voor de wonderlijke verscheidenheid
van rassen, volken en culturen in deze wereld.
Verrijk ons leven met steeds wijder wordende kringen van verbondenheid;
toon ons Uw aanwezigheid in hen die het meeste van ons verschillen,
totdat onze kennis van Uw liefde volkomen is geworden
in onze liefde voor al Uw kinderen,
door Jezus Christus, onze Heer. Amen.¹*

De redactie

¹ Anglicaanse kerk.

Bundel: 'Geef ons heden ons dagelijks brood', blz. 121.

Van de coördinator

Anmar Hayali

Weer ben ik dankbaar dat ik hier enkele persoonlijke indrukken van de afgelopen periode met u mag delen.

Ruim een maand nadat SKIN haar vijftiende verjaardag vierde, mocht ik getuige zijn van het historische jubileum van één van haar oprichtende lidkerken, de Geredja Indjili Maluku (GIM, de Molukse Evangelische Kerk), die op 24 november 2012 haar 60-jarig bestaan vierde in Drachten. Bij binnenkomst zag ik, blij verrast, een grote menigte uit allerlei delen van Nederland die naar het noorden van ons land reisde om God te danken voor Zijn zegen en leiding. Woorden schieten tekort om recht te doen aan deze dag. De inspirerende preek (zie pagina 8 en verder) tijdens de dankdienst geeft een breed perspectief dat mijns inziens bemoedigend is, ook voor de jonge(re) kerken. Meer over deze dag vindt u op de website van het 60-jarig jubileum van de GIM: www.gimhut60.nl. Van harte gefeliciteerd met deze mijlpaal en Gods rijke zegen toegebeden!

Met de pastor van de Yi Jun Memorial Church, Rev. Young Mug Choi

Op uitnodiging van ds. Klaas van der Kamp, algemeen secretaris van de Nederlandse Raad van Kerken, mocht ik op 17 januari 2013 de positie van de internationale kerken en migrantenkerken in Nederland kort schetsen tijdens een boeiend gesprek met een delegatie van de Wereldraad van Kerken in Utrecht. Het verslag van het bezoek dat de delegatie aan ons land bracht, is te lezen op

www.raadvankerken.nl/pagina/2246/pelgrimage_met_wereldraad.

Op 27 januari woonde ik de heilige mis bij van de Koptisch-Orthodoxe Kerk van St. Marcus in Den Haag. In deze rijke en eeuwenoude traditie worden, evenals in andere Oriëntaals-Orthodoxe kerken, alle zintuigen betrokken tijdens de gezamenlijke geloofsbeleving en -expressie. Voor wie geïnteresseerd is in de geschiedenis en theologie van de Koptisch-Orthodoxe Kerk biedt de bibliotheek van deze kerk een rijk aanbod aan Nederlandstalige en Arabischstalige literatuur. Een overzicht van de Koptisch-Orthodoxe kerken in Nederland is te vinden op <http://koptischekerk.nl/columns/kerken-in-nl/>.

Voor de derde keer mocht ik, deze keer samen met de voorzitter van SKIN ds. Rhoïnde Mijns-Doth, op 3 februari de jaarlijkse (inmiddels 13de) Internationale Eucharistieviering in de Marthakerk in Den Haag meemaken. Diverse Haagse Rooms-Katholieke migrantenparochies participeerden hieraan met Bijbellezingen, gebeden, gezang en gedans in de eigen talen en culturen. De diversiteit in de stad is indrukwekkend; van Sri Lanka en diverse Afrikaanse landen tot aan Suriname en de Fiji Eilanden. Mijn favoriete moment was toen de vertegenwoordigers van elke gemeenschap gaven van het eigen land aandroegen. Het deed me denken aan Openbaring 7: een ontelbare menigte uit alle landen en volken, van elke stam en taal, die voor de troon van Jezus Christus Hem aanbidden.

Mijn bezoek aan Yi Jun Memorial Church in Leidschendam op 24 februari was hartverwarmend, bemoedigend en heeft mijn verwachtingen overtroffen. De gastvrijheid van deze kerk is overweldigend en de blijdschap die deze gemeenschap uitstraalt is aanstekelijk! Het is bewonderenswaardig om te zien hoe deze kerk ruimte biedt voor alle generaties en hen liefdevol betreft bij de onderlinge gemeenschap. Deze Koreaanse kerk staat in de methodistische traditie en heeft een interessante ontstaansgeschiedenis, waarvoor hier de ruimte ontbreekt.

Op 3 maart heb ik een bezoek gebracht aan onze lidkerk Deutsche Evangelische Gemeinde in Den Haag. Deze Duitse kerk is al jaren een betrokken lidkerk van SKIN, is ook betrokken bij de Haagse Gemeenschap

van Kerken en onderhoudt goede oecumenische relaties met diverse kerken, waaronder de Duitse Rooms-Katholieke parochie in Scheveningen.

Ik kan niet genoeg benadrukken wat een verrijkende ervaring het is om broeders en zusters uit allerlei delen van de wereld te ontmoeten en om de zegeningen en uitdagingen met elkaar te delen. Juist in deze tijd van ongekende verharding in politiek en maatschappelijk Nederland, hebben wij christenen elkaar nodig om onze gezamenlijke stem te laten horen en op te komen voor de zwakkeren en stemlozen. Met name denk ik aan onze vele ongedocumenteerde broeders en zusters en de vluchtelingen in ons land. En juist elkaar opzoeken speelt hierbij een onmisbare rol. Dat je er bent, telt! Het doet je herontdekken waar het werkelijk om gaat. Het doet je herbeseffen wat het betekent om samen Kerk te zijn van de Hoofdherder, Jezus Christus, door wie we allen gedragen worden en in wie we geborgen zijn.

Aan God alle eer!

Op bezoek bij de Deutsche Evangelische Gemeinde

Zestigjarig jubileum Geredja Indjili Maluku

De Geredja Indjili Maluku (GIM, de Molukse Evangelische Kerk) vierde op 24 november 2012 haar zestigjarig bestaan in Drachten. Bijna tweeduizend bezoekers uit het hele land zijn afgereisd naar de Bethelkerk in de Friese stad, om God te danken en elkaar te ontmoeten.

Er zijn prachtige optredens van Molukse gospelkoren en diverse muziekgroepen. De voorzitter van de landelijke kerkenraad van de GIM is ds. Otto Matulessy. Met zijn instemming volgt hier het grootste gedeelte van de preek die ds. Matulessy hield tijdens de dankdienst.

“Op 24 november 1952 kwamen de predikanten en kerkenraden van de *Geredja Indjili Maluku di Belanda* naar Den Haag, om samen het Heilig Avondmaal te vieren. Centraal hierbij stond 1 Korintiërs 3:10-11, ‘Naar de genade Gods, die mij gegeven is, heb ik als kundig bouwmeester het fundament gelegd, waarop een ander voortbouwt. Maar ieder ziet wel toe, hoe hij bouwt. Want een ander fundament, dan dat er ligt, namelijk Jezus Christus, kan niemand leggen.’

Het thema voor de dankdienst van vandaag luidt: 'Dank God onder alle omstandigheden, want dat is wat Hij van u, die één bent met Christus Jezus, verlangt' (1 Tessalonicenzen 5:18). Het is goed om te beseffen van Wie we alles ontvangen - ons voedsel, onze gezondheid, alles wat wij nodig hebben om te leven.

Vandaag is het een bijzondere dag om aan de Heer der Kerk onze dankbaarheid kenbaar te maken. Bij de oprichting van onze eigen Molukse kerk hebben vele niet-Molukkers haar geen lang leven voorspeld. Hoe kon immers een handjevol KNIL-militairen met enkele legerpredikanten, tijdelijk overgebracht naar Nederland, bepakt en beladen met kerkelijke en culturele tradities uit het voormalig Nederlands Indië, een zelfstandige kerkelijke organisatie ver buiten het territorium van de Molukken tot stand brengen en in stand houden? Hoe kunnen soldatenhanden die jarenlang werden getraind om wapens te hanteren, handen worden om mensen in te zegenen en in kerkelijke ambten te bevestigen?

Zestig jaar later kunnen we zeggen dat kerk en *adat* hier in Nederland hebben standgehouden. We mogen onszelf zijn, met onze eigen geloofsbeleving, onze eigen tradities en *adat*: de aloude traditionele Molukse instituties, gebruiken, zeden en folklore. We mogen onszelf zijn, met 63 gemeenten, dertig predikanten, tienduizend belijdende leden, eigen kerkelijke organisaties, en een eigen theologische opleiding, die HBO-geaccrediteerd is.

Kinderen worden gedoopt, jongeren doen belijdenis; ambtsdragers worden bevestigd. Wij zijn rijk gezegend. Het Griekse woord *eucharisteeo* dat 'dankzeggen' betekent, zien wij terug in het woord 'eucharistie', het avondmaal. Toen onze kerkleiders samen het avondmaal vierden in 1952, wisten zij dat het niet in de eerste plaats ging om het ervaren van een gevoel van saamhorigheid. Als kundige bouwmeesters legden zij een fundament. Met dankbaarheid herdachten zij het volbrachte werk van Jezus Christus.

Het is onze plicht om goed te gaan met dit waardevolle erfgoed. Hier in dit land zijn wij opgegroeid, hebben wij ons gevormd en geschoold, hebben wij ons werk. Met vallen en opstaan hebben wij leren lopen, en zijn wij volwassen en zelfstandig geworden. Als geloofsgemeenschap, als kerk en als volk hebben wij de moeilijke beginperiode in dit land doorstaan. Nu gaan wij ook de uitdaging aan om als kerk te overleven in dit land. In dit land ligt onze toekomst. Zo willen we vooruit kijken, in dankbare herinnering aan onze ouders. Wij leven uit de hand van God. Er is niets dat God kan weerhouden om in te grijpen in ons leven. Er is niets dat in staat is om Hem

tegen te houden zich met ons leven te bemoeien. Dankt God in alles!

Onze kerkleiders hebben het fundament gelegd, waarop wij kunnen voortbouwen. Geloof en volharding heeft hen staande gehouden. Met kwartjes en dubbeltjes hebben zij de kerk opgebouwd. Het is daarom horen en doen, en niet zitten afwachten wat komen zal.

De vaste overtuiging in de bevrijdende en onzichtbare God heeft ons allen doen groeien en bloeien. Wie in Hem gelooft zal niet droog en dor blijven, maar bloeien als een lelie. Amen.”

Nieuwe lidkerken in 2012

Bij de algemene ledenvergadering op 1 december 2012 hebben drie nieuwe lidkerken van SKIN zich voorgesteld:

Father's House Movement

De 'Father's House Movement' is een beweging van Iraanse en Afghaanse christenen die in kleine en grote groepen door heel het land samenkomen. De nadruk ligt op discipelschap, goede training, ontmoeting met God-weekenden, en simpel kerk zijn zodat iedereen zich thuis voelt. De plekken waar men onder andere samenkomt zijn Haarlem, Alkmaar, Rotterdam, Utrecht, Amsterdam, Zwolle, Nijmegen, Den Helder, Amstelveen, Leeuwarden, Roermond. Zie voor andere plaatsen en info: www.sama-centrum.nl

Christengemeente Alpha & Omega, Rotterdam

In 2007 is de gemeente ontstaan. De tekst uit Openbaring 1:8 ("Ik ben de Alpha en de Omega, het Begin en het Einde") stond centraal bij de oprichting van de kerk. Pastor Regillio Smulders: "Wij zijn een gemeente op zoek naar intimiteit met Jezus Christus, zodat wij Hem beter leren kennen en lief hebben. Een gemeente waar gebed, lofprijs, toerusting en fellowship centraal staat." Zie voor meer informatie: www.alphaomega-rotterdam.nl

Oromo Christelijke Kerk, Utrecht

De Oromo vormen de grootste etnische groep in Ethiopië. De Oromo Christelijke Kerk in Utrecht is opgericht in 2011, en maakt deel uit van de Unie van Oromo Evangelische Kerken in Europa. Evangelisatie is één van de pijlers van deze kerk, evenals het samenbrengen van Oromo christenen om hen te sterken in het geloof.

Actualiteiten

Nederlands Christelijk Forum

Op 5 en 6 februari heeft *Wij Kiezen Voor Eenheid* (WKVE) haar laatste retraite georganiseerd en is deze beweging ingestroomd in het dan geboren Nederlands Christelijk Forum. Geïnspireerd door het model van het *Global Christian Forum* (GCF, www.globalchristianforum.org) is het idee van een Nederlands Christelijk Forum (NCF) ontstaan. Eén van de doelen van het NCF is dat christenen van een zeer breed scala aan kerken en interkerkelijke organisaties met elkaar hun geloof delen, elkaar leren respecteren en samen gemeenschappelijke uitdagingen verkennen en beantwoorden.

Het NCF staat open voor alle christelijke tradities in ons land. Overeenkomstig de opzet van het GCF streeft het NCF naar een gelijkmatige vertegenwoordiging van deelnemers uit de traditionele kerken en pinkster- en evangeliekerken, van autochtone kerken en internationale en migrantenkerken.

Het NCF is ingebed in het grotere geheel van oecumenische koepels en bewegingen in Nederland (de Raad van Kerken, de Evangelische Alliantie, SKIN, WKVE en de Nationale Synode) en wil een ruimte creëren waar christenen in hun eigen buurt het geloofsgesprek kunnen voeren. Op www.nationalesynode.nl/geloofsgesprekken is een handige 'tool' te vinden die u kan helpen om zelf een interkerkelijk geloofsgesprek te organiseren: gewoon in de huiskamers van Nederland. We hopen dat door deze interkerkelijke geloofsgesprekken de eenheid onder christenen in ons land groeit.

De eerste retraite van het NCF voor kerkleiders staat gepland op 25 en 26 juni 2013. Meer informatie is beschikbaar op www.ncf.nu.

Keti Koti ('de ketenen verbroken')

Op 1 juli 1863 werd de slavernij in Suriname en op de Nederlandse Antillen officieel afgeschaft. De Evangelische Broedergemeente heeft in het kader van de herdenking hiervan het boek 'Zoektocht in vrijheid' uitgegeven. Deze publicatie bevat interviews over het slavernijverleden en de houding van de kerk van toen en nu. De twaalf geïnterviewden zijn allen EBG-leden van Surinaamse afkomst.

Zoals in de afgelopen jaren het geval was, werd ook in 2013 een interculturele viering georganiseerd tijdens de pinksterconferentie van Stichting Opwekking in Biddinghuizen.

De viering op zaterdag 18 mei stond in het teken van 'Keti Koti'. Door middel van - onder andere - de uitvoering van een musical werd getoond, hoe de erfenis van de slaven van weleer de tradities van de Broedergemeente blijft beïnvloeden. Zie www.ketikoti.ebg.nl.

Kerkennacht 21 – 23 juni 2013

Kerkennacht is een tweejaarlijks oecumenisch evenement, waarbij tal van kerken plaatselijk samenwerken om letterlijk de kerkdeuren te openen en de bezoekers een programma aan te bieden. Daarmee wordt de zichtbaarheid en impact van de deelnemende kerken voor de buurt vergroot. Naar verwachting doen in 2013 ruim vijftig steden in Nederland mee. Voor meer informatie: www.kerkennacht.nl.

Migrantenplatform justitiepastoraat

Op zaterdag 26 januari vond de eerste bijeenkomst van het migrantenplatform justitiepastoraat van dit jaar plaats, bij *Victory Outreach* in Den Haag. Verschillende migrantenpastors vertelden over de doorwerking van het christelijk geloof in het maatschappelijk leven.

Ds. Entelina Butarbutar werd in het zonnetje gezet: in 2012 is zij bevestigd als predikant en heeft zij een vast dienstverband gekregen bij het justitiepastoraat.

Ds. Jan Eerbeek sprak het platform voor het laatst toe in zijn functie van hoofdpredikant; zijn afscheid vond plaats op 3 juni.

Afscheid Paul The Gwan Tjaij

Na het plotseling overlijden van ds. Rudy F. Polanen, in januari 2008, heeft drs. Paul The Gwan Tjaij het algemeen voorzitterschap van de vereniging SKIN aanvaard. Daarvóór is hij, al vanaf 1995, actief betrokken geweest bij het reilen en zeilen van SKIN – sinds 1997 als bestuurslid, penningmeester vanaf 2000, en sinds 2003 als voorzitter interne zaken. Op 31 december 2012 is Paul The officieel afgetreden als voorzitter. Het bestuur is bijzonder dankbaar voor alle kennis en ervaring, onder andere op medisch en politiek terrein, die Paul The heeft aangewend om verder gestalte te geven aan SKIN. Van harte wenst het bestuur Paul en Sien The samen met hun kinderen en kleinkinderen Gods zegen toe.

Van links naar rechts: mevr. Sien The-Oei, drs. Paul The Gwan Tjaij, ds. Zeth Mustamu, mevr. Vera Mustamu-Tentua

Ontmoeting tussen autochtone christenen en migrantenchristenen in Utrecht

Francisca Folkertsma en Hans Visser, naar aanleiding van een verslag van Albert Luiks

Het Huis van Gebed Domino wil dienstbaar zijn aan alle kerken en gemeenten in de stad Utrecht. Tegen deze achtergrond is het bijzonder passend dat het laatst gehouden overleg van voorgangers van migrantenkerken en protestantse autochtone kerken in Utrecht en Zeist juist in dit grote herenhuis aan de Willem Barentszstraat plaatsvond.

Het zal niet toevallig geweest zijn, dat tijdens het overleg op 12 februari gesproken werd over het thema gebed. Graag delen we hier enkele ervaringen.

Diana van Maurik-Purba, lid van Persekutuan Kristen Indonesia (PERKI, vereniging van Indonesische christenen): "Bidden is als ademen bij God. Een christen kan niet zonder gebed; het is de basis van onze relatie met God."

"Bij de Koptisch-Orthodoxe Kerk wordt een gebedenboek gebruikt," neemt broeder A. Rubens het stokje over. "Elk gezin bidt daaruit dagelijks zeven gebeden. Daarnaast onthoudt men zich van het nuttigen van vlees en zuivel tijdens de vastenperioden, voorafgaand aan Pasen en Kerst."

Vanuit de internationale kerk Life Word Christian Center (LWCC) neemt pastor Kelvin Onyema deel aan de bijeenkomst. Voordat de zondagse dienst aanvangt, bidt de gemeente in kleine groepen. Ook kent de kerk een telefoonketting voor bijzondere gelegenheden, vertelt Onyema. "Nadat je voor de situatie hebt gebeden, bel je de volgende op de lijst, die het gebed overneemt." Omdat de gemeenteleden verschillen in afkomst, kennen zij veel vormen van gebed. Gebed kan plaatsvinden in serene stilte, maar ook gepaard gaan met uitbundige lofprijzing of met spreken in tongen.

Pastor Birassa Ayana vertelt over de Oromo die vroeger, in het thuisland Ethiopië, gewend waren om samen te bidden onder een grote boom. In Utrecht komt sinds enkele jaren ook een christelijke Oromo-gemeenschap

samen. “Bidden is smeken om genezing en uitzien naar de wonderen die God kan doen.”

De leden van de Armeense evangelische gemeenschap ‘Huis van God’ bidden elke avond thuis op dezelfde vaste tijd, van 22:00 tot 22:30. Daarnaast worden de erediensten en Bijbelstudies omlijst door gebed, vertelt aanbiddingsleider Rafaël Arustamyan.

Tijdens de maaltijd praten we met elkaar over deze dingen door. Hoewel gebed verschillende uitingsvormen kent, mogen we elkaar herkennen in het vertrouwen dat God onze gebeden hoort, en dat Hij, de Schepper van hemel en aarde, bemoeienis heeft met ons persoonlijk leven.

Over het volgen van Jezus Christus

Dr. Moses Alagbe

Het Latijns-Amerikaanse evangelisatiecongres CLADE V werd gehouden in San José, Costa Rica, van 9 tot en met 13 juli 2012. Het thema was 'Jezus volgen in Gods Koninkrijk van het Leven - Leid ons, Heilige Geest'. Ik had het genoegen om SKIN te mogen vertegenwoordigen.

Het congres bracht Latijns-Amerikaanse kerken bij elkaar om de confrontatie aan te gaan met het rijk van de dood. Het Schriftgedeelte dat centraal stond was dan ook het opstandingsverhaal naar Johannes 20 en 21. Elke morgen was er een inleiding over een Bijbelgedeelte. Enkele thema's, zoals die aan bod kwamen:

1. Jezus leeft; er is hoop want het graf is leeg (Johannes 20:2-10)

De kracht die Jezus uit de dood heeft doen opstaan, is ook nu nog beschikbaar voor alle volgelingen van Jezus Christus. Door deze kracht en met die hoop kunnen wij de confrontatie aan met iedere vorm van de dood.

2. Ontmoeting door genade (Johannes 20:11-20)

De boodschap van Johannes is de opstanding door Gods genade. Door de genade van God kan een mens zich tot God keren.

3. De kracht van het Koninkrijk (Johannes 20:21-25)

Jezus heeft Zijn discipelen opgedragen Hem te dienen in een wereld van angst, twijfel en geheimenissen. Hij blies op hen de Heilige Geest – de Geest van het Leven. Het is onmogelijk om zonder de Heilige Geest God te dienen in deze wereld.

4. De Geest geeft Leven (Johannes 20:26-29)

Jezus kwam naar een gemeenschap van bange mensen. Hij bracht vrede; hun angst veranderde in vreugde.

5. Viering (Johannes 21)

Viering en vriendschap vormen de sleutel tot onze roeping voor Gods missie in deze wereld. We moeten ons niet druk maken om persoonlijke zaken, maar om de opdracht die God ons geeft.

Jezus volgen betekent:

- Openstaan voor andere mensen, hun situatie en hun noden
- Tegenstand bieden aan alles wat met de zonde (de dood) te maken heeft
- Alle dingen stimuleren die het leven brengen
- De mensen en de samenleving bevrijden van iedere vorm van onderdrukking
- Bereid zijn om je leven te geven voor de vervulling van Gods opdracht voor de wereld

De kerk als middel tot verandering

Het gaat om een manier van leven, niet om een doctrine. Leven zoals Jezus: God en onze naasten liefhebben boven alles. Dan is de opdracht van God allesbehalve moeizaam of frustrerend.

Wat betekent het voor ons, als onderdeel van SKIN – Samen Kerk in Nederland – om Jezus te volgen in onze eigen situatie?

In de kerk mag ik zijn wie ik ben

Een gesprek met Mirella Klomp over twee kerken in Amsterdam-Zuidoost

Gerard van 't Spijker

“De kerken die ik heb bestudeerd zijn plaatsen waar de mensen weten: Hier kom ik tot mijn recht. Hier kan ik God ontmoeten. Hier mag ik zijn wie ik ben, binnen de gemeenschap waarin ik me thuis voel, met zijn eigen normen en waarden.” Dat zegt Mirella Klomp in een gesprek dat ik met haar voer in de Muiderkerk (PKN) in Amsterdam, waar ze de predikante is. Naast dit predikantschap is ze ook als onderzoeker verbonden aan de Protestantse Theologische Universiteit.

We hebben het over haar onderzoek naar de vieringen van twee kerken in Amsterdam-Zuidoost, de overwegend door Surinaamse mensen bevolkte Evangelisch-Lutherse Gemeente van Amsterdam-Zuidoost, en de Methodistische Ghanese Kerk, de *Wesley Methodist Church*. In 2009 is ze op dit onderzoek gepromoveerd, en in 2011 verscheen *The Sound of Worship. Liturgical Performance by Surinamese Lutherans and Ghanaian Methodists in Amsterdam*.

Sound of Worship

Wat ze in die kerken heeft onderzocht is, wat Mirella noemt: de *Sound of Worship*. Ze bedoelt daarmee de klank van de viering. Minstens zozeer als de preek drukt alles wat je hoort in de dienst: zingen, bidden, lezen en eventueel dansen, een boodschap uit die iemand kan opbeuren of somber stemmen. Dat geeft een specifieke vorm aan de ontmoeting met de Levende.

Wesley Methodist Church

“Op zoek naar deze *Sound of Worship* leerde ik met nieuwe ogen kijken naar wat gebeurt in een kerkdienst. De stijl van de muziek is van belang; het liedrepertoire en de instrumenten die worden gebruikt, waarmee de spelers al

dan niet veel geluidsvolume produceren. Maar evenzeer een stil gebed of spontane uitroepen, en de uitnodiging tot lofprijzing.”

De Surinaams Lutherse kerk

Het hoofdstuk over de Surinaamse kerk, draagt als titel: *I am Rich*. Met deze woorden beschreef een van de gemeenteleden wat voor haar het waardevolle van de Surinaamse kerk is, namelijk dat allerlei verschillende culturele invloeden er een rol in spelen. Zo is deze kerk ook een afspiegeling van de Surinaamse samenleving, die wel een *patchwork* cultuur is genoemd: uit elementen van heel verschillende culturen is een nieuwe cultuur ontstaan. In de Surinaamse kerkdienst worden elementen uit verschillende tradities probleemloos door elkaar gebruikt.

De Ghanese Methodistische kerk

De Methodistische Kerk met zijn oorsprong in Ghana is weer anders. Zoals mensen in Ghana in het dagelijks leven met elkaar omgaan: elkaar omhelzend als ze elkaar ontmoeten, dansend als ze vrolijk zijn, zo gaan ze ook met elkaar en met God om in de kerkdienst. Een plechtige en tegelijk vrolijke processie in het begin, en verder dans en specifieke beurtzang van vrouwen, spontaan ingezet halverwege de preek.

Crossculturele kerken?

Na lezing van dit proefschrift had ik er behoefte aan met de auteur te praten over een van haar conclusies aan het einde van het boek. Deze luidt dat het op den duur moeilijk zal zijn om te komen tot de stichting van crossculturele kerken, als de vieringen in die kerken niet goed wortelen in de culturen waaruit de kerkgangers afkomstig zijn (p.262). Hoe komt ze aan deze conclusie?

Mirella antwoordt allereerst: “Door deze studie ben ik me bewust geworden van mijn eigen culturele achtergrond en theologische wortels. Daardoor ben ik ook veel minder normatief gaan kijken naar andere kerken. Het hoort bij mijn Lutherse kijk op de kerk en ook op de mensen dat je er voor God zijn mag zoals je bent, en dat je zó ook liturgie mag vieren: zoals je bent. Met heel je verleden en je culturele achtergrond. God heeft mij aanvaard zoals ik ben: zondaar en gerechtvaardigde tegelijk.”

“De studie van deze kerken heeft me dieper doen beseffen op welke manier God bij ons mensen wil zijn. God wil een ieder ontmoeten zoals hij is, en iedereen mag God zoeken en vinden in de cultuur waarin hij of zij is grootgebracht. Dat God mens geworden is in Jezus Christus, houdt in dat Hij ons mensen wil ontmoeten daar waar we zijn en leven, in onze eigen cultuur.

Dat is ook de waarde van een kerk van mensen die in een andere samenleving terecht gekomen zijn. De kerk is de plaats waar je in je eigen moedertaal God mag aanbidden, de gemeenschap met God beleven en in alle vrijheid jezelf mag zijn. Voor sommige mensen is de kerkdienst de enige plek waar ze collectief kunnen dansen op hun eigen manier. Dat noem ik *opstanding*. Daarom mogen en moeten we de culturele verschillen serieus nemen.”

“Terwijl ik mezelf bewust werd van mijn eigen cultuur, wist ik ook dat ik deelgenoot kon zijn van de gemeenschap van mensen met een andere cultuur. We mogen immers weten dat Christus de verschillen tussen mensen en culturen overbrugd heeft. Hij neemt die verschillen in Zich op. Van tijd tot tijd mogen we - en zijn we denk ik ook geroepen om te - zoeken naar wegen om dat ook samen te beleven.”

Evangelisch-Lutherse Gemeente van Amsterdam Zuid-Oost

“Tegelijkertijd blijft hier wel een spanning. Jongeren in de kerken voelen duidelijk dat ze deel uit maken van twee culturen: die van hun ouders en voorouders, maar ook van de Nederlandse. Ook zij mogen hun plaats innemen in de kerken. Het is spannend om te volgen hoe de verschillende kerken zich in de komende generaties zullen ontwikkelen.”

Mirella Klomp, *The Sound of Worship. Liturgical Performance by Surinamese Lutherans and Ghanaian Methodists in Amsterdam*. Serie: Liturgica Condenda 26. Leuven: Peeters, 2011. 276 pagina's, € 59,00. ISBN 9789042925717.

Een maar anders

De volgende generatie en de toekomst van de kerk

Vanuit een gedeeld verlangen naar meer eenheid binnen christelijk Nederland hebben zestien twintigers en dertigers, afkomstig uit allerlei christelijke geloofstradities, een bijdrage geleverd aan de in december 2012 verschenen bundel *Een maar anders. De volgende generatie en de toekomst van de kerk*.

Terwijl de kerk cijfermatig gezien krimpt, en de kerk zich niet langer in het centrum van politiek en samenleving bevindt, blijkt er volop ruimte te zijn voor experiment en vernieuwing. Contact over kerkmuren heen is normaler geworden. Aan de hand van zeven thema's, waaronder 'Culturen', 'Nieuwe Expressies' en 'Tradities' wordt de lezer opgeroepen om in beweging te komen. Praktische voorbeelden komen ruimschoots aan bod.

Daarnaast bevat de bundel ook achtergrondartikelen, zoals de bijdrage van Martijn Vellekoop waarin hij de patstelling tussen eenheid en waarheid toelicht. Eén van de auteurs is SKIN-coördinator Anmar Hayali. In zijn bijdrage schetst hij hoe culturele verschillen tussen christenen benaderd kunnen worden vanuit de achtergrond van de Cultuur van het koninkrijk van God. Het viertien van de door God gegeven eenheid van de Kerk wil hierbij niet zeggen dat de diversiteit aan kerkelijke tradities, culturen en talen vervaagt, integendeel.

Een maar anders is bemoedigend en hoopgevend - de artikelen bieden inzicht in mogelijke manieren waarop de Kerk in Nederland met Gods hulp voortgang zal vinden. Bijzonder aanbevolen voor predikanten en jongerenwerkers!

Een maar anders. De volgende generatie en de toekomst van de kerk (samenstelling: Martijn Arnoldus). Amsterdam: Ark Media, 2012. 174 pagina's, paperback, € 17,50. ISBN 9789033800108.

Recensie: Francisca Folkertsma

Als het Koninkrijk van God komt...

Levens veranderen van binnenuit

De schrijver van het boek, Piet van Walsem, is duidelijk onder de indruk geraakt van zijn ontmoetingen met mensen uit onder meer de (voormalige) Sovjet-Unie, Iran en Afghanistan. Deze mensen zijn zijn vrienden geworden.

Waar zij ook vandaan komen, altijd hebben zij een verhaal. Een verhaal over leven in verdrukking, over de lange vluchtweg die zij volgden. Maar vooral hebben zij een verhaal over hun zoektocht naar God. Zij maakten kennis met mensen die hen vertelden over God. Die hen leerden de woorden van de Bijbel te verstaan. Vaak met vallen en opstaan, met veel geduld leren zij de blijde boodschap te verstaan.

In een van de hoofdstukken vertelt Maryam, een vrouw uit Iran, ons haar levensverhaal. Het heeft een veelzeggende titel gekregen: 'Ik weet nu wie ik ben: geliefd en gewild door God'. Een ontdekking die ongekende kracht en hoop geeft. Dat geldt voor alle mensen die in dit boek aan het woord komen.

Elk hoofdstuk eindigt met suggesties voor verdere Bijbelstudie en gesprek. Bij het lezen van het boek dacht ik: wat zou het mooi zijn als deze verhalen in gemengd samengestelde groepen van 'oude' en 'nieuwe' Nederlanders gelezen en besproken zouden worden.

Walsem, Piet van. *Als het koninkrijk van God komt. Levens veranderen van binnenuit*. Uitgegeven door Sama-centrum, 2012. € 12,50. ISBN 9789081941402.

Recensie: Nel van der Harst